



## ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01108 Vilnius. Tel. (8 5) 210 7161, el. p. [info@ekgt.lt](mailto:info@ekgt.lt).  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614.

Lietuvos heraldikos komisijai

2023-05-09 Nr. S-119

### DĖL ETNOGRAFINIŲ REGIONŲ HERALDIKOS

Etninės kultūros globos taryba (toliau – EKG, Taryba), išnagrinėjusi Lietuvos heraldikos komisijos (toliau – LHK, Komisija) pateiktus raštus 2023-04-13 Nr. (8D-822)-2D-1225 „Dėl etnografinių regionų heraldikos kūrimo“ ir 2022-02-11 Nr. (8D-268)-2D-601 „Dėl protokolo išrašo“, teikia pastabas, paaiškinimus ir pasiūlymus dėl etnografinių regionų heraldikos kūrimo.

**Minėtuose LHK raštuose tvirtinama, kad EKG arba EKG regioninė taryba turi tapti Pareiškėja ir teikti LHK etnografinių regionų heraldikos projektus. Tačiau nei EKG, nei EKG regioninė taryba negali tapti Pareiškėja dėl šių priežasčių:**

- EKG nevaldo etnografinių regionų ir neatlieka administracinės regiono valdžios funkcijų, kadangi etnografiniai regionai nėra administraciniai teritoriniai vienetai ir negali turėti savo administracinės valdžios (skirtingai nei savivaldybių administracijos, kurios valdo savivaldybių teritorijas kaip administracinius vienetus). Etnografiniai regionai išskiriami pagal kultūrinius požymius, jų ribos nėra griežtos ir yra apibrėžtos tik sąlygiškai (žr. <https://www.ekgt.lt/etnografiniai-regionai/zemelapis/>). Tuo labiau etnografinių regionų nevaldo juridinio statuso neturinčios EKG regioninės tarybos, kurios pagal Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo (toliau – EK įstatymas) 6<sup>1</sup> straipsnio 10 dalį yra EKG padaliniai, kurių pagrindinė paskirtis – „padėti Tarybai spręsti strateginius klausimus etnografiniame regione“. Šios regioninės tarybos neturi tokių galių kaip, pavyzdžiui, regioninės plėtros tarybos, kurios pagal Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo 2 straipsnio 5 dalį yra konkrečios apskrities savivaldybių įsteigtas juridinis asmuo, atstovaujantis apskritį.

- EKG apskritai neatlieka vykdomųjų funkcijų, nes pagal EK įstatymą yra ne vykdomoji, o ekspertinė patariamoji institucija, padedanti Seimui ir Vyriausybei „spręsti strateginius etninės kultūros valstybinės globos ir politikos formavimo bei nematerialaus kultūros paveldo apsaugos klausimus, užtikrinti Lietuvos Respublikos nacionalinėje teisės sistemoje įtvirtintos etninės kultūros valstybinės globos įgyvendinimo priežiūrą, skatinti etninės kultūros plėtrą“. EK įstatymo 6<sup>1</sup> straipsnio 5 dalyje nustatyta Tarybos, kaip ekspertinės institucijos, viena iš pagrindinių veiklos krypčių – etnografinių regionų savitumo išsaugojimas. EKG dalyvauja etnografinių regionų heraldikos kūrimo procese atlikdama įstatymu nustatytą ekspertinio pobūdžio uždavinį „teikti išvadas ir pasiūlymus valstybės institucijoms ir savivaldybėms etninės kultūros bei nematerialaus kultūros paveldo klausimais“ (EK įstatymo 6<sup>1</sup> straipsnio 6 dalies 2 punktą). Nebūdama vykdomąja institucija, EKG savo asignavimuose negali planuoti ir turėti lėšų vykdomosioms funkcijoms vykdyti, taip pat ir etnografinio regiono heraldikos projektams užsakyti – dėl to EKG neturi jokių lėšų dailininko darbui už heraldikos projektų kūrimą apmokėti. LHK paminėtas pavyzdys, kai 2021 m. koreguojant Suvalkijos (Sūduvos) etnografinio regiono heraldikos projektus dailininko darbą apmokėjo ir prašymus LHK teikė EKG, yra išskirtinis: su LHK suderintus Suvalkijos (Sūduvos) heraldikos projektus 2015 m. sukūrė LHK narys dailininkas R. Rimkūnas (tuomet atlygį jam sumokėjo ne EKG), kuris ir 2021 m. atliko tų projektų korekcijas pagal naujausius reikalavimus, paprašydamas už tai 600 Eur atlygio, kurį iš asmeninių lėšų surinko EKG regioninės tarybos nariai,

perveddami kaip paramą į EKGТ sąskaitą. Taigi tai buvo ne EKGТ asignavimų lėšos, o privačių asmenų skirta parama, kad būtų galima oficialiai atsiskaityti su dailininku. Todėl toks išskirtinis atvejis negali būti laikomas „susiformavusia praktika“, kuria remiantis LHK nori įpareigoti EKGТ kuriant etnografinių regionų heraldikos projektus samdyti dailininkus ir tapti Pareiškėju.

- Primename, kad iki šiol „susiformavusi praktika“ užsakant dailininkams sukurti etnografinių regionų heraldikos projektus buvo kitokia, kurioje EKGТ nedalyvavo: Žemaitijos regiono heraldikos projektus užsakė ir Komisijai teikė Žemaičių kultūros draugija, Dzūkijos (Dainavos) regiono – Seimo nariai A. Skardžius ir G. Jakavonis, Aukštaitijos regiono – Panevėžio miesto savivaldybė (teikiant prašymą kartu su EKGТ Aukštaitijos regionine taryba), o Mažosios Lietuvos regiono – Šilutės rajono savivaldybė. Pastaroji Komisijai 2017 m. ir 2018 m. teikė dailininkų sukurtus Mažosios Lietuvos heraldikos projektus. Šilutės rajono savivaldybė yra pasiruošusi teikti Komisijai naujus regiono heraldikos projektus ir toliau, kadangi dar 2015 m. visi etnografinio Mažosios Lietuvos regiono savivaldybių merai pasirašė kultūrinio bendradarbiavimo sutartį dėl etnografinio Mažosios Lietuvos regiono heraldikos sukūrimo ir finansavimo, įgaliodami būtent Šilutės rajono savivaldybę vykdyti organizacinius darbus kuriant regiono heraldiką. Ši sutartis galioja iki šiol ir negali būti pakeista vien dėl LHK vienašališko sprendimo, kad „Mažosios Lietuvos etnografinio regiono heraldikos procesas iš esmės pradedamas iš pradžių“, todėl prašymus turi teikti nebe savivaldybė, o EKGТ ir jos padalinys Mažosios Lietuvos etnografiniame regione. Šio LHK sprendimo motyvavimas tuo, kad 2019 m. buvo pakeistas Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų įstatymas (toliau – Herbo įstatymas) papildant nuostatomis dėl etnografinių regionų heraldikos, yra nepagrįstas, kadangi nei Herbo įstatymas, nei kiti teisės aktai nenustato teisinio pagrindo keisti Pareiškėją dėl etnografinio regiono herbo kūrimo, įgaliojant Pareiškėju tapti būtent EKGТ. Herbo įstatymas nustato EKGТ prievolę tik nustatyti Etnografinio regiono herbo naudojimo tvarką, bet tai nereiškia, kad EKGТ privalo tapti Pareiškėju dėl etnografinio regiono heraldikos projektų kūrimo (palyginimui, pagal Herbo įstatymą savivaldybės taryba nustato miesto, miestelio ir kaimo herbo naudojimo tvarką, tačiau savivaldybės taryba dėl to netampa Pareiškėju dėl šių herbų sukūrimo). Todėl ne EKGТ, o Šilutės rajono savivaldybė ir toliau turi būti Pareiškėju, nes nėra jokio teisinio pagrindo nutraukti dar 2017 m. pradėtą Mažosios Lietuvos etnografinio regiono heraldikos kūrimo procesą atbuline tvarka.

- EKGТ negali būti Pareiškėju dėl etnografinio regiono heraldikos kūrimo remiantis ir pačios LHK 2022 m. gegužės 13 d. sprendimu Nr. 3D-18 patvirtintomis „Herbų, herbinių vėliavų, herbinių antspaudų ir herbinių ženklų kūrimo taisyklėmis“ (toliau – Taisyklės), kadangi jose įvardytas kitoks EKGТ vaidmuo: Taisyklių 5.1. papunktyje nustatyta, kad Pareiškėjas kartu su savo prašymu pateikia EKGТ ir jos regioninio padalinio prašymus „dėl herbo etalono ir (ar) heraldinio projekto kūrimo, atkūrimo ir (ar) koregavimo, kai pastarieji kuriami etnografiniam regionui“, o pagal Taisyklių 14.1. punktą teikiant LHK galutinius eskizus Pareiškėjas prideda EKGТ sutikimą dėl galutinio eskizo aprobavimo. Remiantis LHK patvirtintomis Taisyklėmis EKGТ negali būti dviejuose vaidmenyse – ir Pareiškėju, ir pritarimą Pareiškėjo prašymui teikianti institucija.

Dar kartą pabrėžiame, kad nei EKGТ, nei EKGТ regioninė taryba negali būti Pareiškėju kuriant Mažosios Lietuvos etnografinio regiono heraldiką, todėl ir toliau Pareiškėju turi likti Šilutės rajono savivaldybė, įgaliota bendradarbiavimo sutartimi atstovauti visas regiono savivaldybes. EKGТ kaip ekspertinė institucija teiks savo išvadas kartu su Pareiškėju kaip ir anksčiau, taip pat vadovaujantis LHK patvirtintų Taisyklių 5.1 ir 14.1 punktais. Tai yra puikus modelis, kuriuo reikėtų vadovautis kuriant visų Lietuvos etnografinių regionų heraldiką – jis užtikrina visų etnografinio regiono savivaldybių ir regioninę tapatybę puoselėjančių institucijų įtraukimą į regioninės heraldikos kūrimą, siekiant suderinamumo.

Tarybos pirmininkė



Dalia Urbanavičienė